

2023. december 31. – Szent Család vasárnapja

Lukács 2,22-40 – A gyermek jellé válik

Mai elmélkedésem tartalmát néhány ószövetségi fogalom tisztázása adja. Ezek az alábbiak:

„Jeruzsálemben” – A Jeruzsálemben való utazásra a mózesi törvény két előírása adott alkalmat: **Lev 12, 2-8**, amely a szülő asszony tisztulására vonatkozik. Az anya az említett előírás szerint a fiúgyermek születése után hét napig tisztátalannak számított. További 33 napig az úgynevezett „kultuszképtelenek” sorába tartozott, ami annyit jelent, hogy a házban kellett tartózkodnia, szent dolgokat nem érinthetett és istentiszteleti cselekményeken sem vehetett részt. A tisztulási idő letelte után áldozatot kellett bemutatnia, amely abból állt, hogy a szolgálatot teljesítő papnak kellett átadnia egy egyéves bárányt égőáldozatul, valamint egy galambot vagy gerlét bűneiért való áldozatul. Azonban a Lev 12,8-ban a törvény a szegények számára lehetővé tette, hogy a bárányt szintén galambbal vagy gerlével helyettesítsék. Ebben az esetben két galambot vagy gerlét kellett vinniük, egyet égőáldozatul, egyet pedig bűneiért való áldozatul.

A második előírás, amely az elsőszülött kiváltására vonatkozik, így hangzik: „Ami Izraelben anyja méhét megnyitja – akár ember, akár állat –, az mind az enyém” (**Kiv 13,2**). Az előírás konkrétan azt jelentette, hogy az állatok első kölykét, a szamarat kivéve, fel kellett áldozni Istennek. Az ember elsőszülöttje papi szolgálatra lett volna rendelve, de ezt a szolgálatot a leviták vették át (Szám 8,16-19). Az elsőszülötteket így viszont minden esetben ki kellett váltani (Kiv 13,13). A megváltási díj 5 sékelt tett ki (Szám 3,47), amelyet nemcsak Jeruzsálemben, hanem vidéken is be lehetett fizetni a papnak.

Lukács viszont *nem kiváltást említ, hanem bemutatást*. Számára a hangsúly nem azon van, hogy Jézus mentesült a szolgálattól – éppen ellenkezőleg: különleges módon Istennek szentelt személy, s ezért természetes az ő templomi bemutatása, átadása.

Sámuel – Sámuel születése után nem sokkal édesanyja elvitte a silói szentélybe, és átadta Isten szolgálatára: „*Átengedem az Úrnak, egész életére átengedem az Úrnak*” (1Sám 1,28). Lukács felfogásában ugyanez a szellem vezette Jézus szüleit (Máriát és Józsefet) is, amikor felvitték őt a templomba. Azonban van még egy másik ószövetségi vonatkozás is: Jézus bemutatása a Jeruzsálemi templomban Malakiás próféta jövendölésének beteljesedését jelenti: „*Hamarosan belép szentélyébe az Úr, akit kerestek, és a szövetség angyala, aki után vágyakoztok*” (Mal 3,2).

Simeon – jelentése: *Isten meghallgatott*. Simeont Lukács „igaz és istenfélő embernek” mutatja be. Simeon tehát az eszményi vallásosság képviselői közé tartozik, akikre a törvény tisztelete, de ugyanakkor a személyes elkötelezettség is jellemző. Azt is megtudjuk róla, hogy „Izrael vigaszát”, vagyis a Messiás eljövételét várta. Lukács befejezésként közli róla, hogy a „Szentlélek töltötte el”, jelezve próféta tanúságtételét (29-35). A találkozás Simeon és Jézus között az üdvösségtörténet két korszakának a határát jelzi: Simeon a végére érkező Ószövetséget, míg a kisded Jézus a most kezdődő Újszövetséget képviseli. Simeon szavai pedig világossá teszik, hogy az Ószövetség várakozása Jézusban a beteljesedéshez érkezett.

Az ének három kijelentést tartalmaz:

1. Simeon békében való elbocsájtást kér Istentől. Önmagát szolgának nevezi, Istent pedig urának. A békében való elbocsájtás a békés, Isten áldásától kísért halált jelenti (Tób 3,6).

2. Simeon már meglátta az Üdvözítőt. A mondat Jézus szavaira emlékeztet: „Boldog a szem, amely látja, amit ti láttok. Bizony mondom nektek, hogy sok próféta és király akarta látni, amit ti láttok, de nem láthatta, hallani amit ti hallatok, de nem hallhatta” (Lk 10,23-24).

3. A harmadik kijelentés továbbvezeti a Messiás küldetésére vonatkozó gondolatmenetet, és pontosítja, hogy miben is áll a Messiás által hozott üdvösség. A megfogalmazás ez esetben is ószövetségi színezetű: „Szabadulást szerzek Sionnak és dicsőséget adok Izraelnek” (Iz 46,13).

Simeon szavait Mária és József csodálkozással fogadja. Hasonló reakcióról olvastunk a pásztorokról szóló elbeszélésben is.

„Íme, ő sokak romlására és sokak feltámadására lesz.” – A kijelentés hátterében Izaiás két próféta mondása áll, amelyek eredetileg Jahvéra vonatkoztak: „Ő a szentély, a botlás köve és a botránkozás sziklája Izrael mindkét háza számára, tőr és háló Jeruzsálem lakóinak” (Iz 8,14). „Nézzétek, egy követ helyezek el Sionon, egy értékes szegletkövet. Aki hisz, nem inog meg (Iz 28,16). A gyermek jellé válik, „amelynek ellene mondanak”.

Anna mint női tanú jelenik meg. Lukács viszonylag sok adatot közöl róla, amit valószínűleg a jeruzsálemi hagyomány őrzött meg. Abban az időben a nők nem teljesíthettek hivatalos szolgálatot a templomban. Ennek következtében az Annára vonatkozó megjegyzést úgy kell értelmeznünk, hogy rendszeresen látogatta a templomot, ahol imádkozott és böjtölt.

Csizovszki Robi, Sopron

*Raffaellino del Garbo: A Szent Család egy angyallal
(Készült: 1515–1520 körül)*